

ÇELİŞKİLER,
OLASILIKLAR
VE ÜTOPYALAR
ARASINDA

ÇELİŞKİLER, OLASILIKLAR VE ÜTOPYALAR ARASINDA

KÜLTÜR SANAT PROJESİ
Soma, Bergama, Ayvalık

KASIM 2025 - TEMMUZ 2026



Avrupa Birliği tarafından
finanslanılmaktadır

CultureCIVIC
Kültür Sanat
Destek Programı



PROJE HAKKINDA

Çelişkiler, Olasılıklar Ve Ütopyalar Arasında kültür sanat projesi, 2014 yılında maden faciasından sonra akademik çabaların merkezi olan Soma'da kömürden çıkış, yenilenebilir enerjiye geçiş sürecini "**çevre adaleti**" kavramı etrafında ele alırken, Soma'ya yakın konumda bulunan Bergama ve Ayvalık'ta açılan yenilenebilir enerji santrallerinin yerele olan etkisini "**mülsüzleştirme**" kavramı etrafında transdisipliner bir yöntemle ele alarak tartışıyor.

Neoliberal politikalar, kırsal kesimde yaşayanların tarımdan kömür madeni işçiliğine geçtiği ilk dönüşümü yönlendirerek, sosyal ve çevresel etkilere aldırış etmeden endüstrinin büyümesini sağladı. İkinci dönüşüm ise yaklaşan bir olasılığa işaret ediyor: Yerel kömürlü termik santrallerin kapanması ve Türkiye'nin kömürden çıkış politikalarını benimsemesi halinde madencilik azalacağı sinyali. Ancak kömüre bağımlı yerel topluluklar için bu durum varoluşsal bir soruyu da beraberinde getiriyor: Kömürden çıkışın gerçekleşmesi halinde onlara ne olacak? Böyle bir geçiş hafifletmek, çevresel ve sosyal adaleti vurgulayan, bölgeye göre uyarlanmış etkili ve katılımcı stratejilerden geçiyor. Ancak iklim değişikliği kaygıları nedeniyle kömürden yenilenebilir enerjiye geçişte karşılaşılan küresel zorluğun bir mikro kozmosunu temsil eden Soma'da ne ölçüde adil bir dönüşümün olacağı henüz belli değil.

Bölgeye çok yakın bir konumda olan İzmir, Bergama ve Balıkesir, Ayvalık'ta ise sayıları kontrolsüz şekilde giderek artan güneş enerji santralleri (GES) ve rüzgar enerji santralleri (RES) ile köylülerin tarım ve hayvancılık yaptıkları tarlaları, meraları ellerinden alınıyor. Bu durum iklim değişikliği ile mücadele adına yapılanların çevresel adaletsizlikleri derinleştirme riskine işaret ediyor ve çevresel adaleti merkezine alan bir enerji dönüşümünün imkanlarını tartışmayı zorunlu hale getiriyor.

Kömürden çıkış, yenilenebilir enerjiye geçiş sürecinin mekânsal olarak iç içe geçtiği, fakat bu dönüşümün yarattığı çelişkilerin görünür kılınmadığı coğrafi kesitte yer alan Soma, Bergama ve Ayvalık'ta gerçekleşen proje, paneller ve söyleşilerle bölge üzerine üretilen akademik bilgiyi yerele taşıırken; projenin sergileri çelişkiler arasında başka bir olasılığın imkanını arıyor, akademik ve aktivist tartışmalara sanatın perspektifinden bakıyor. Sanat atölyeleri, film gösterimleri, kamusal alan ve mekan sergileri, çocuklar ve gençlerle bölgede yapılacak atölye çalışmaları ile genişleyen katılımcı bir yol izleyen proje, sanatsal ve kültürel çalışmaların sosyal aktivizmle kesiştiği bir alanda hareket ediyor.

Proje Kasım 2025'de sanatçı ve akademisyen Seçkin Aydın'ın "yavaş umut" ve "yavaş şiddet" kavramlarını artivizm çerçevesinde ele alan "Anlatılmamış Hikayeler" atölyesinin açık çağrısıyla başladı. Atölye 10 sanatçıyla ocak ve şubat aylarında gerçekleşti. Çocuklara yönelik çalışmalar ise "Bana Bi Enerji Geldi!" yaratıcı drama atölyesi ile başladı. Duygu Aslan ve Umut Aslan yürütücülüğünde gerçekleşen atölyede çocuklar, enerji kavramı üzerine düşünerek performatif ifade alanlarını geliştirdi.

Projenin sergileri için davet edilen sanatçılara yönelik hazırlanan "Adil Bir Dönüşüm İçin Düşünme Araçları" başlıklı seminerler proje danışmanları tarafından hazırlandı. Seminerlerin ilkinde Hande Paker "Çevre Adaleti", Fikret Adaman "Mülksüzleştirme" sunumunu gerçekleştirdi. Gökçe Yeniev'in gerçekleştirdiği ikinci seminerde ise enerji dönüşümü, politik ekoloji perspektifinden ele alındı.

Davetli sanatçuların bölgeyi hem düşünsel hem de duygusal olarak deneyimlemesini hedefleyen saha ziyaretleri ise Nisan 2026'da gerçekleşti. Soma Belediyesi'nin ve Bergama Çevre Platformu'nun da katkılarıyla Soma'da Eynez kömür maden sahası, İmbat Madencilik, Darkale, Deniz açık ocak maden sahası ve termik santral civarı, Bergama'da ise rüzgar ve elektrik enerji santrallerinin yoğunlukta olduğu Koyuneli mahallesine sanatçılarla saha ziyaretleri yapıldı.

Soma Maden Faciası'nın yıldönümü için hazırlanan "13 Mayıs: Tanıklığın Ötesi" fotoğraf sergisi ise 12 Mayıs'ta Soma'da açıldı. Belgesel fotoğrafçı Yusuf Aslan'ın Soma Maden Faciası fotoğraf çalışmasından bir seçkinin yer aldığı sergi, Soma Maden Faciası'nı belirli bir güne ait olmaktan çıkararak, süreklileşmiş bir şimdiye işaret ediyor, donmuş bir zamanın değil, kesintisiz bir şiddetin görsel alanını oluşturuyor. Olayın toplumsal, politik ve duygusal izlerinin nasıl dolaşıma girdiğini hissettiren bir alan kuruyor. Sergi 7 Haziran'a kadar Soma'da Millet Bahçesi'nde devam ediyor.

5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde Bergama'da başlayacak program ise sergi açılışları, paneller ve film gösterimleriyle, 6 Haziran'da Soma'da ve 7 Haziran'da Bergama'da gerçekleşiyor. Proje temmuz ayında ise Ayvalık'ta devam ediyor.

Proje, akademinin ve yerel toplulukların katılımıyla gerçekleşecek paneller ve söyleşilerle tartışma ve diyalog zemini açmayı ve yereldeki aktörleri bir araya getirmeyi hedefliyor. Kültür sanat faaliyetleriyle ise konuya farklı yönlerden bakmayı amaçlıyor.

ÇELİŞKİ
OLARAK
ÜTÖR
PİYASA
YARAR

5 HAZİRAN


5 Haziran 2026 Cuma

BerKM, Odeon Pergamon, Bergama / İzmir

13.00 - 13.45

Sergi Açılışı


Başka Bir Dünya
Sanatçı Çocuklar Resim Sergisi

 Bergama Kültür Merkezi

13.45 - 14.00

Açılış Konuşması

Çelişkiler, Olasılıklar ve Ütopyalar Arasında
5-6-7 Haziran programı açılış konuşması

 Bergama Kültür Merkezi

14.00 - 16.30

Panel - I

Enerji Coğrafyaları: Toprak,Emek ve Yeşil Çelişkiler

Panelistler:

Prof. Dr. Murat Arsel, Rotterdam Erasmus Üni.

Fırat Genç, İstanbul Bilgi Üniversitesi

Zekiye Buğurcu, sanatçı

 Bergama Kültür Merkezi

18.30 - 21.00

Sergi Açılışı

İhtimal Eşikleri
Sanatçılar: Berna Dolmacı, Hakan Kırdar, Selin Atik, Sezgi Abalı, Talha Demiral, Tunca, Yücel Tunca, Zekiye Buğurcu
Küratör: Günseli Baki

 Odeon Pergamon Kültür Sanat Alanı



SERGI

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

BİR BAŞKA DÜNYA

Sanatçı çocuklar resim sergisi

Enerji üretmenin başka yolları olsaydı nasıl olurdu? Doğa ile insanlar arasında daha adil bir ilişki kurulabilir miydi? Daha adil bir dünya neye benzerdi? Bu sorular üzerine düşünen Soma, Bergama ve Ayvalık'ta yaşayan çocukların ürettiği resimlerden oluşan sergi, izleyiciyi ütopyayı ulaşılması gereken uzak bir ideal olarak değil, şimdinin içinden filizlenen bir olasılıklar alanı olarak düşünmeye davet ediyor.

HAZİRAN

5

2026 SAAT 13.00-13.45

BERGAMA KÜLTÜR MERKEZİ, Bergama / İzmir



PANEL

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

ENERJİ COĞRAFYALARI: TOPRAK, EMEK VE YEŞİL ÇELİŞKİLER

PANELİSTLER:

Prof. Dr. Murat Arsel, Rotterdam Erasmus Üniversitesi
Fırat Genç, İstanbul Bilgi Üniversitesi
Zekiye Buğurcu, sanatçı



MURAT ARSEL



FIRAT GENÇ



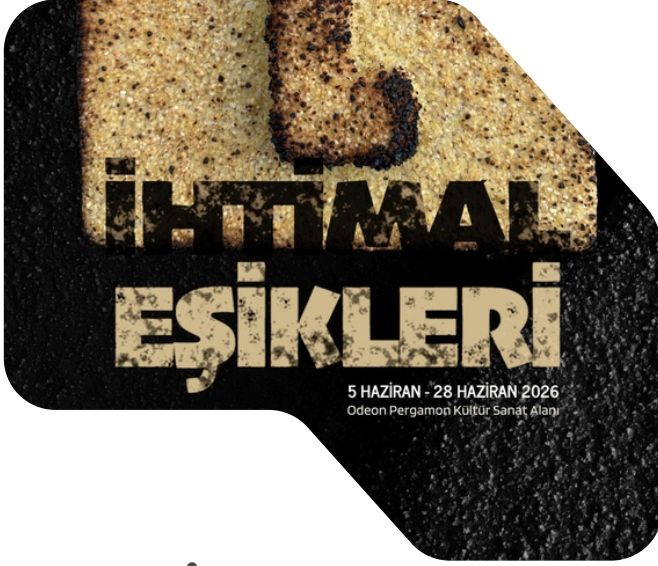
ZEKİYE BUĞURCU

HAZİRAN

5

2026 SAAT 14.00-16.30

BERGAMA KÜLTÜR MERKEZİ, Bergama / İzmir



SERGI

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

İHTİMAL EŞİKLERİ

Sanatçılar: Berna Dolmacı, Hakan Kırdar, Selin Atik, Sezgi Abalı, Talha Demiral, Tunca, Yücel Tunca, Zekiye Buğurcu / Küratör: Günseli Baki

Sergi, enerji dönüşümünü, hafızayı, emeği, yaşam alanlarını ve canlıların birbirleriyle kurduğu ilişkileri yeniden biçimlendiren politik bir süreç olarak ele alıyor. Zamana yayılan, çoğu zaman görünmez kalan ve gündelik hayatın içine sızarak normalleşen yavaş şiddeti görünür kılarak bizi sürekli bir eşikte tutuyor; yıkım ile umut, direnç ile tükenmişlik, yeraltı ile yerüstü, insan ile diğer canlılar arasındaki sınırdaki sınırda. Belki de mesele, tam da yerle gök arasında salınan kırılğan eşiklerde, birbirimizle, yeryüzüyle ve diğer canlılarla nasıl adil bir yaşam kurabileceğimiz sorusunda yankılanıyor.

HAZİRAN

5

2026 SAAT 18.30-21.00

ODEON PERGAMON KÜLTÜR SANAT ALANI, Bergama / İzmir

6 HAZİRAN


6 Haziran 2026 Cumartesi

Atatürk Kültür Merkezi, Soma / Manisa

13:30 - 14:30

Sergi Açılışı


Bir Coğrafyanın Z Raporu
Yücel Tunca

 Atatürk Kültür Merkezi, Soma

14:30 - 15:00

Açılış Konuşması


Çelişkiler, Olasılıklar ve Ütopyalar Arasında
5-6-7 Haziran programı açılış konuşması

 Atatürk Kültür Merkezi, Soma

15:00 - 15:40

Film Gösterimi

Türkiye'nin Aynası: Soma, 2024, 38"
Yönetmen: Hadika Beliz

 Atatürk Kültür Merkezi, Soma

15:45 - 17:30

Panel - II

Soma'da Enerji, Emek ve Gelecek


Panelistler:

Fikret Adaman, Boğaziçi Üniversitesi

Çetin Erkankan, Emekli madenci

Gökçe Yeniev, Bristol Üniversitesi

Hülya Çeşmecci Cengiz, Mekanda Adalet Derneği

 Atatürk Kültür Merkezi, Soma



SERGI

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

BİR COĞRAFYANIN Z RAPORU

Yücel Tunca

Sergi, yeryüzünü müdahalenin, sömürünün ve geri dönüşsüz tahribatların izlerini taşıyan canlı bir hafıza yüzeyi olarak ele alıyor. Panoramik bakışın ölçeği ile parçalı kadrarlar arasında kurulan serginin görsel dili ise izleyiciyi sadece gördüklerine değil, görme biçiminin kendisine de bakmaya zorluyor. Bir Coğrafyanın Z Raporu, insanın yeryüzüyle kurduğu ilişkinin etik ve politik sonuçlarına dair bir yüzleşme alanı açıyor.

HAZİRAN

6

2026 SAAT 13.30-14.30

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ Soma / Manisa



FİLM

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

TÜRKİYE'NİN AYNASI: SOMA, 2024 - 38'

Yönetmen: Hadika Beliz

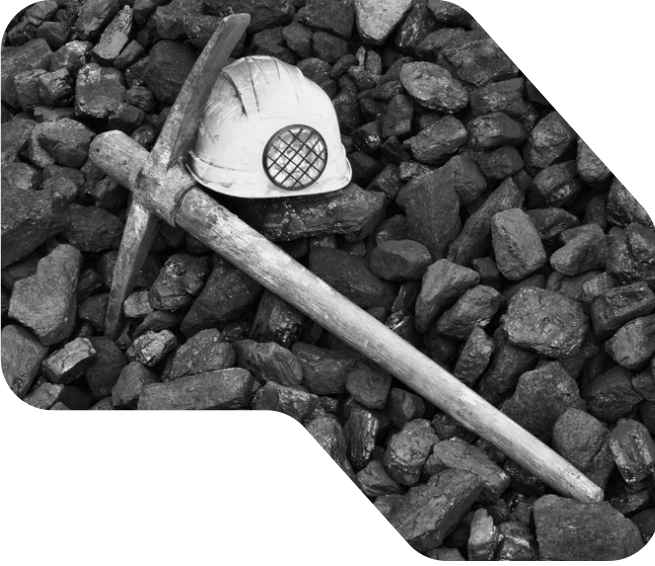
Soma Faciası'nın 10. yılı için 2021 yılında yapılmaya başlayan ve 2024 yılında tamamlanan belgesel, Soma'da yaşanan trajedinin yankılarını gözler önüne seriyor. 301 madencinin kaybının üzerinden on yıl geçmesine rağmen karanlık dava sürecinde yaşananları da anlatan belgesel, sadece bir katliamın ardındaki acıyı değil, aynı zamanda umudun ve direnişin gücünü de anlatıyor.

HAZİRAN

6

2026 SAAT 15.00-15.40

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ Soma / Manisa



PANEL

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

SOMA'DA ENERJİ, EMEK VE GELECEK

PANELİSTLER:

Fikret Adaman, Boğaziçi Üniversitesi

Çetin Erkalkan, emekli madenci

Gökçe Yeniev, Bristol Üniversitesi

Hülya Çeşmecî Cengiz, Mekanda

Adalet Derneği



FİKRET ADAMAN



GÖKÇE YENIEV



ÇETİN ERKALKAN



HÜLYA ÇEŞMECİ CENGİZ

HAZİRAN

6

2026 SAAT 15.45-17.30

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ Soma / Manisa

7 HAZİRAN

7 Haziran 2026 Pazar


BerKM, Odeon Pergamon, Bergama / İzmir

13:00 - 14:15

Film Gösterimi

16 TON, 2021, 74"

Yönetmen: Ümit Kıvanç

 Bergama Kültür Merkezi

14:30 - 16:30

Kapanış Forumu


Çelişkiler, Olasılıklar Ve Ütopyalar Arasında projesinin Soma ve Bergama'daki etkinlik ve panellerin son gününde kapanış forumu gerçekleşiyor.

 Bergama Kültür Merkezi

17:00 - 18:30

Sanatçılarla Sergi Turu

İhtimal Eşikleri serginin sanatçıları Berna Dolmacı, Hakan Kırdar, Selin Atik, Sezgi Abalı, Talha Demiral, Tunca, Yücel Tunca, Zekiye Buğurcu ile sergi turu.

 Odeon Pergamon Kültür Sanat Alanı



FİLM

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

16 TON, 2021, 74'

Yönetmen: Ümit Kıvanç

Maden işçilerinin yaşadığı zorluklara dikkat çekmek için hazırlanan belgesel ismini maden işçilerinin yaşadığı zorlukları anlatan "sixteen tons" şarkısından alıyor. Fitness Yolunda, Bronz Çağı, Ateşin Bulunuşu, Halkla İlişkiler Çağı, Yüzde Çağı, Elmas Çağı, Yazının İcadı, Radyo Çağı ve Özgürlük Çağı olmak üzere konusunu 9 bölüm halinde işleyen belgesel, 2021 yılında yeni görsel malzeme ve teknikle tekrar kurgulandı. Yeniden yapımda 16 Ton şarkısının yeni versiyonları eklendi.

HAZİRAN

7

2026 SAAT 13.00-14.15

BERGAMA KÜLTÜR MERKEZİ, Bergama / İzmir



FORUM

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

KAPANIŞ FORUMU

Çelişkiler, Olasılıklar Ve Ütopyalar Arasında projesinin Soma, Manisa ve Bergama, İzmir'deki sergi açılışları, film gösterimleri ve panellerin son gününde bölgeden sivil toplum kurumlarının da katılımıyla kapanış forumu gerçekleşiyor.

HAZİRAN

7

2026 SAAT 14.30-16.30

BERGAMA KÜLTÜR MERKEZİ, Bergama / İzmir



SERGI TURU

5-6-7 HAZİRAN PROGRAMI

İHTİMAL EŞİKLERİ

Sanatçılarla sergi turu

İhtimal Eşikleri sergisinin sanatçıları Berna Dolmacı, Hakan Kırdar, Selin Atik, Sezgi Abalı, Talha Demiral, Tunca, Yücel Tunca ve Zekiye Buğurcu sergideki üretimlerini izleyicilere anlatıyor.

HAZİRAN

7

2026 SAAT 17.00-18.30

ODEON PERGAMON KÜLTÜR SANAT ALANI , Bergama / İzmir



Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir



CultureCIVIC
Kültür Sanat
Destek Programı



ÇELİŞKİLER, OLASILIKLAR VE ÜTOPYALAR ARASINDA

KÜLTÜR SANAT PROJESİ
Soma, Bergama, Ayvalık

KASIM 2025 - TEMMUZ 2026

 www.celiskilerolasiliklarutopyalar.com

 couproject.info@gmail.com